

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Lakien rakenne ja sisältö on esitettyjen uudistusten myötä selkiytynyt molempien lakien osalta. Ratkaisua, jossa Oikeudenmukaista siirtymää ja Interreg-ohjelmia koskevat säädökset integroidaan mukaan samaan kokonaisuuteen, voidaan pitää kannatettavana. Tehdyt muutokset nykylainsäädäntöön nähden antavat aiempaa selkeämmän kuvan alueiden kehittämisen ja alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta. Säädännön kokonaisuus hahmottuu kuitenkin vasta asetustason sääntelyn uudistamisen yhteydessä syksyn kuluessa.

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen aluekehittämisen suunnittelujärjestelmä säilyy ennallaan, vaikka aluekehittämisen tavoitteita, suunnittelumekanismeja ja toimintatapoja uudistetaan. Myös Hankkeiden rahoituksen osalta viranomaisten toimivalta ja tukimenettely säilyisivät esityksessä pääosin ennallaan.

Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten väliseen työnjakoon ei esitetä muutoksia. Maakuntien liittojen tehtävien osalta on kuitenkin täsmennettävää.

Ehdotus valtion ja alueiden välisen vuorovaikutuksen vahvistamisesta aluekehittämiskeskustelumenettelyn kautta on myönteinen uudistus. Tavoitteellisuutta on syytä vielä kirkastaa. Voidaan kysyä, säädetäänkö aluekehityskeskustelujen osallistujatahoista, tavoitteista ja sisällöistä erikseen.

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

Kyllä.

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

Aluekehittämisen tavoitteet ovat perusteltuja. Voidaan kuitenkin kysyä, olisiko esim. aluelähtöisyys, älykäs erikoistuminen, muutosjoustavuus (resilienssi) ja ennakointi nostettava painokkaammin esiin pykälän kaksi toimenpiteissä. Myös kestävä kehitys tulisi olla selkeästi kirjattuna alueiden kehittämisen keskeisenä ja läpileikkaavana tavoitteena.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

Vastuut ovat selkeät, mutta tehtävien osalta maakuntien liittojen ja ELY-keskusten roolit vaativat joiltain osin täsmentämistä.

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Ehdotamme seuraavia muotoiluja, jotta liittojen rooli ja tehtävät ovat selkeämmin ymmärrettävissä.

1) Laatii maakunnan pitkän aikavälin strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

5) edistää saavutettavuutta ja vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteen sovitetaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa.

6) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista sekä laadukkaan elinympäristön suunnittelua ja huolehtii niitä koskevan yhteistyön edistämisestä ja vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa

8) vastaa ennakkoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa arvioiden ja seuraten maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta yhteistyössä kuntien, valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa

Lisäksi maakunnan liiton tehtävien hoitoa koskevaan osioon esitämme muotoiluksi seuraavaa:

3) osallistumalla keskeisten aluekehittämiseen osallistuvien valtion aluehallintoviranomaisten strategiseen suunnitteluun ja ELY-keskusten tulossopimuksia koskeviin neuvotteluihin alueellisten kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

Säätelyä kevennetään, mikä on tervetullutta. Kokoonpanon osalta lakiesityksessä viitataan ainoastaan ohjelmaa rahoittavaan/rahoituspäätöksiä tekevään viranomaiseen. Perusteluissa tai asetuksessa on täsmennettävä, että kokoonpanossa ovat mukana sekä ”RR-ELY” että ”perus-ELY”.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)**

Voidaan luopua. On kuitenkin varmistettava, että kasvava sopimuksellisuus ja erilaiset ekosysteemikehittämismallit tarjoavat uusia työkaluja, joilla kasvavan muutosvauhdin mukanaan tuomiin haasteisiin voidaan tarttua ketterästi.

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

Kyllä.

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

Esitys keventää suunnittelua ja poistaa päällekkäisyyttä, joten toimeenpanosuunnitelmasta voidaan luopua. Esitetään korvattavaksi aluekehittämiskeskusteluprosessilla, ja toisaalta rahoitussuunnitelman laatimisella, josta säädetäneen erikseen.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

-

- Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)

Nimeämisestä voidaan luopua, mutta isojen shokkien kohdalla nopeita yhteistoimia ja resursseja tarvitaan jatkossakin. Mahdollisuus valtion ja kuntien yhteistyöhön äkillisissä rakennemuutostilanteissa turvattaneen lain 24 §:n yhteistyösopimusten kautta.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)

-

- Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?

-

- Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- Onko tukimenettelystä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

Interreg'in kansallisen rahoituksen järjestämiseen liittyen, pitäisi varmistaa että liittojen välinen synkronointi toimii hyvin. Kun hankkeet koskettavat useampaa liittoa, tulisi hankerahoittajien yhteistyö sujua niin ettei rahoituksen selvittäminen jää ainoastaan hanketoimijan vastuulle.

Interreg-ohjelmassa tai muulla rahoitusapparaatilla tulee turvata Merenkurkun ylittävän luontaisen kansainvälisen yhteistyön säilyminen ja kehitys.

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

-

- Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

-

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

Maaseudun kehittämisen ja maaseuturahaston rooli ei ole näkyvillä aluekehittämisen kokonaisuudessa, vaikka monilla alueilla sen merkitys on huomattavan suuri. Toki olemassa on kytkös AUNEssa tehtävään työhön, maakuntaohjelmaan ja MYR-yhteensovitus tehtävään, mutta sanoitus puuttuu. Asia tulisi huomioida perusteluosioissa.

Takala Timo
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus